

- спрямованість інформаційних потоків як зовнішніх, так і внутрішніх;
- об'єкти аналітики (підприємство загалом, відділи торговельного залу – це товарні групи, товарні позиції, брендові компанії та/або постачальники, для планування мотиваційної політики);
- часова періодизація (за певний період, на поточний час).

На сучасному етапі розвитку головною метою обліку в торгівлі є забезпечення управління продажами товарів підприємства в цілому гнучкою інформаційною базою у вигляді проаналізованих аналітичних даних для прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень, пов'язаних з (за функціями управління):

- плануванням маркетингової діяльності, розробкою обсягів продажу тощо;
- системою бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту, яка має бути побудована таким чином, щоб сприяти прийняттю обґрунтованих управлінських рішень;
- контролем (контроль за здійсненням діяльності підприємства з продажу товарів; своєчасною адаптацією підприємства до змін внутрішнього та зовнішнього середовища; зниженням ризиків здійснення діяльності підприємства з продажу товарів; забезпеченням ефективного розвитку в умовах конкуренції);
- забезпеченням відповідності управління продажними цілям і стратегії підприємства;
- мотивацією (мотивацією працівників, що здійснюють продаж товарів, до ефективного виконання своїх функцій; мотивацією споживачів до придбання товарів відповідного магазину) [3].

Отже, можна зробити такі загальні висновки: від повного та об'єктивного відображення торгових операцій у бухгалтерському обліку підприємств роздрібною торгівлі залежить ефективність та оперативність прийняття рішень щодо стратегії і тактики розвитку підприємства взагалі.

Список використаних джерел: 1. *Бутинець Ф. Ф.* Бухгалтерський облік в торгівлі : підручник / Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Малюга. – Житомир : Рута, 2010. – 576 с. 2. *Калина А. В.* Сучасний економічний аналіз і прогнозування (мікро- та макрорівень) : навч. посіб. / А. В. Калина, М. Л. Конєва, В. О. Яценко. – К. : МАУП, 2011. – 272 с. 3. *Захожай В. Б.* Бухгалтерський облік в галузях економіки / В. Б. Захожай, М. Ф. Базась. – К. : МАУП, 2010. – 968 с.

УДК 657

А. В. Юдкіна, студентка

Науковий керівник: **В. Д. Кубік**, ст. викладач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Ключові слова: дебіторська заборгованість, П(С)БО 10, класифікація, методи оцінювання.

Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Тому її облік має важливе значення на будь-якому підприємстві, оскільки допомагає упорядкувати інформацію та дані з розрахункових операцій за борговими справами. Саме тому необхідно чітко та достовірно володіти інформацією, яка пов'язана з нею, та шукати шляхи поліпшення системи обліку. Питанням формування, обліку, а також удосконалення процесу управління дебіторської заборгованості присвячені праці багатьох науковців, зокрема, таких як: Ж. Кудрицької, О. Апарової, Н. Потриваєвої, Н. Хруща та інші.

На сьогодні існує багато проблем щодо обліку дебіторської заборгованості, одними з основних є: проблема оплати дебіторської заборгованості; відсутність чіткої схеми деталізації та співвідношення різних видів дебіторської заборгованості у загальній їх структурі; відсутність чіткої класифікації і наявність великої кількості методів оцінювання; неможливість детального аналізу заборгованості через існуючі реєстри; необхідність вивчення шляхів формування резерву сумнівних боргів; необхідність пошуку специфічних засобів аналізу дебіторської заборгованості, спрямованих на отримання комплексної інформації, якої достатньо для оцінки неоплачених боргів дебіторів [1; 3].

Через неправильну політику розрахунків з покупцями (наприклад, неправильне встановлення строків і умов надання товарних кредитів, невраховані ризики і т. ін.) дебіторська заборгованість на підприємстві зростає. А несвоєчасне її погашення призводить до кризи на

підприємстві через зростання заборгованості по комерційному кредиту та неплатоспроможність підприємства. Для сплати боргів власники змушені перетворювати високоліквідні активи у грошові кошти, інакше їм загрожуватиме банкрутство.

Для узагальнення сучасного стану нормативно-правового регулювання розрахунків з дебіторами необхідне розуміння сутності дебіторської заборгованості на підставі чинного законодавства, методичними засадами організації дебіторської заборгованості є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Ж. Кудрицька розглядає деякі проблеми організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами підприємств зі значним обсягом документообігу, пропонує певні підходи до вирішення реальних проблем в аналітичній та практичній роботі бухгалтера в сучасних умовах господарювання. Автор переконаний, що дотримання основних принципів організації бухгалтерського обліку дозволить удосконалити обліковий процес підприємства, шляхом створення чіткого механізму документообігу, в якому документ проходить три рівні внутрішнього контролю. Правильна організація роботи дозволить оперативно проводити моніторинг ситуацію з дебіторською заборгованістю, вчасно і правильно приймати управлінські рішення, уникати складних і суперечливих ситуацій з контрагентами [5].

Н. Потриваєва досліджує сутність розрахунків з покупцями. Вона доводить, що дебіторська заборгованість на підприємстві будь-якої форми власності має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій. У сучасних умовах облікове забезпечення розрахунків з дебіторами відіграє одну з важливих ролей у діяльності підприємства, сприяючи своєчасності та прискоренню розрахунків з партнерами протягом встановленого терміну, поліпшенню фінансового стану тощо. Науковець наголошує, що сучасна практика пропонує такий спосіб управління дебіторською заборгованістю на підприємстві: самостійне управління заборгованістю, тобто процедура стягнення заборгованості починається підприємством-кредитором самостійно, власними силами і методами, і передання управління заборгованістю на аутсорсинг. При самостійному управлінні заборгованістю використовуються виключно ресурси підприємства. Для цього в організації можуть створюватися спеціалізовані служби: кредитні контролери, служби безпеки тощо [6].

З розглянутих робіт можемо зробити висновок, що для поліпшення обліку дебіторської заборгованості необхідно: запропонувати класифікацію, яка б давала змогу розподілу дебіторської заборгованості за певними ознаками; удосконалити формування резерву сумнівних боргів на базі експертних оцінок фінансового менеджменту підприємства і бухгалтерами, виходячи з реальних показників поточного та прогнозованого стану свого підприємства; проводити постійний контроль дебіторської заборгованості, своєчасно висувати претензії щодо боргів та попереджувати їх виникнення у майбутньому [2].

Не останнім питанням в організації обліку та управління дебіторською заборгованістю є відображення в обліковій політиці методів оцінювання, контролю та документування дебіторської заборгованості. Тому, як стверджує В. Кубік, облікова інформація в системі інформаційного забезпечення управління підприємства є основним його джерелом і відображає всі господарські процеси відповідно до вимог законодавства, то можна стверджувати, що саме облікова політика є інструментом впливу на інформаційні потоки і господарські факти діяльності підприємства за рахунок раціонального використання нормативно-правової бази [4]. Саме політика управління дебіторською заборгованістю, яка є частиною загальної політики управління підприємства, визначає ефективність діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання.

Отже, розглянувши поставлені питання, можемо зробити висновок, що ведення обліку дебіторської заборгованості недостатньо розвинуто і потребує доопрацювання. Першочергово необхідно внести зміни до П(С)БО 10 у світлі прийняття змін до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» з узгодженням норм законодавства з обліку з положеннями законодавства ЄС, підвищення прозорості фінансової звітності та спрощення документообігу для усунення суперечливості у класифікації розрахунків з дебіторами, неврегульованості методів формування резерву сумнівних боргів і їх погашення.

Список використаних джерел: 1. *Гангал Л. С.* Основні проблеми та шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості» [Електронний ресурс] / Л. С. Гангал. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/18_EN_2009/Economics/48184.doc.htm. 2. *Коблянська О. І.* Методологічні аспекти обліку та аудиту дебіторської заборгованості / О. І. Коблянська // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. – 2008. – № 77-78. – С. 28–34. 3. *Костюнік О. В.* Шляхи вдосконалення обліку дебіторської заборгованості / О. В. Костюнік, Л. Л. Турова, В. М. Ковтуненко // Агросвіт. – 2016. – № 6. – С. 29–31. 4. *Кубик В. Д.* Основы учетной политики в информационном обеспечении учета, контроля и управления предприятием [Електронний ресурс] / В. Д. Кубик // Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасна економічна наука: нові гіпотези, тенденції та перспективи розвитку. – Луганск : Ноулідж, 2013. – С. 241-244. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2078>. 5. *Кудрицька Ж. В.* Методологічні підходи до вирішення проблем організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами [Електронний ресурс] / Ж. В. Кудрицька, О. В. Апарова // Науковий вісник АМУ. Серія: Економіка. – 2011. – Вип. 9. – С. 106–113. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2011_9_14. 6. *Потриваєва Н. В.* Місце дебіторської заборгованості у фінансових активах підприємства [Електронний ресурс] / Потриваєва Н. В. // Ефективна економіка. – 2015. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3945>.